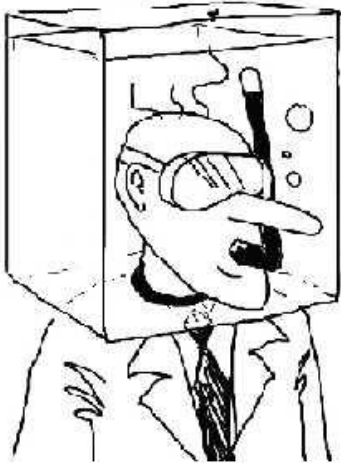

Zen aquascaping

Vreemde woorden duiken meer en meer op in de hedendaagse wereld. Denken wij bijvoorbeeld aan gsm, googlen, gps, etc..

Niet enkel in het dagelijkse leven, maar eveneens in de aquaristiek komt dit voor. Zo is er het woord "aquascaping".

Maar is dit wel een nieuw begrip?

Aquascaping is een benaming voor het inrichten van het aquarium door middel van planten en decoratiematerialen. Vissen zijn ondergeschikt. Zulke ingerichte aquaria worden als kunst beschouwd.

Bij aquascaping valt altijd een basisvorm waar te nemen, dewelke aangehouden wordt door de maker.

Hollandse stijl

In de aquariumwereld kan men twee verschillende aquascapes onderscheiden nl. de Hollandse en de Japanse natuurlijke stijl. De Nederlanders waren de eerste die hun aquaria succesvol hadden ingericht met planten. Dit gebeurde al rond 1940. In die tijd begon men met aquariumwedstrijden. De deelnemende aquaria moesten aan bepaalde voorwaarden voldoen, waardoor de Nederlanders een eigen stijl ontwikkelden. Deze stijl wordt de Hollandse stijl genoemd.

Rond de jaren 60 steeg de populariteit van deze stijl tot ver over de Nederlandse landsgrenzen heen en iedereen wilde zijn eigen aquarium op die manier inrichten. Planten staan, zoals bij de meeste aquascapes, centraal bij de Hollandse stijl. Men moet er echter op letten niet te veel verschillende soorten te planten. Enkel grote groepen van dezelfde soort planten vormen een harmonieus geheel. De kleur en vorm van de plant mag nooit hetzelfde zijn als de buurplant.

Overeenkomstig deze stijl mag men per 10cm aquarium-

lengte één plantensoort gebruiken. Anderzijds is er ook een regel voor de solidaire planten nl. één op 300 liter water. Rode planten dienen als contrast en moeten spaarzaam gebruikt worden. Groen is de overheersende kleur. In de Hollandse stijl komen veel plantenstraten voor. Een plantenstraat is een aflopende groep planten van dezelfde soort. De maker/inrichter creëert hiermee een diepte in zijn design. Om de indruk te wekken dat het om een afgesloten geheel gaat, laat men de zij- en achterwanden ook begroeien.

Japanse stijl

In Japan daarentegen weet men al heel lang kunst uit levende organismen te halen. Zo zijn ze al jaren meester in Ikebana (Japans bloemschikken) en Bonsai (miniatuurboemen).

Het was pas begin jaren 80 dat ze begonnen met aquaria te beplanten. De Japanners leerden zeer snel de kunst om planten te schikken in een aquarium, meestal door de-

Aquascaping naar de Hollandse stijl is ook bij ons ingeburgerd.

zelfde mensen die aan Bonsai en Ikebana deden. Zij konden immers miniatuurboompjes omvormen tot een bos, alsook bloemen en takken georganiseerd schikken. Het is daarom niet verwonderlijk dat een van de beste aquarium lay-outs "Made in Japan" is.

Er zijn zelfs een paar Japanse aquaristen die het in het Westen gemaakt hebben, o.a. Takashi Amano en Doshin Kobayashi. Deze mannen stellen zeer hoge eisen aan het beplanten van een aquarium.

Hoe komt het dat deze mensen zo'n grote invloed hebben op de hobby?

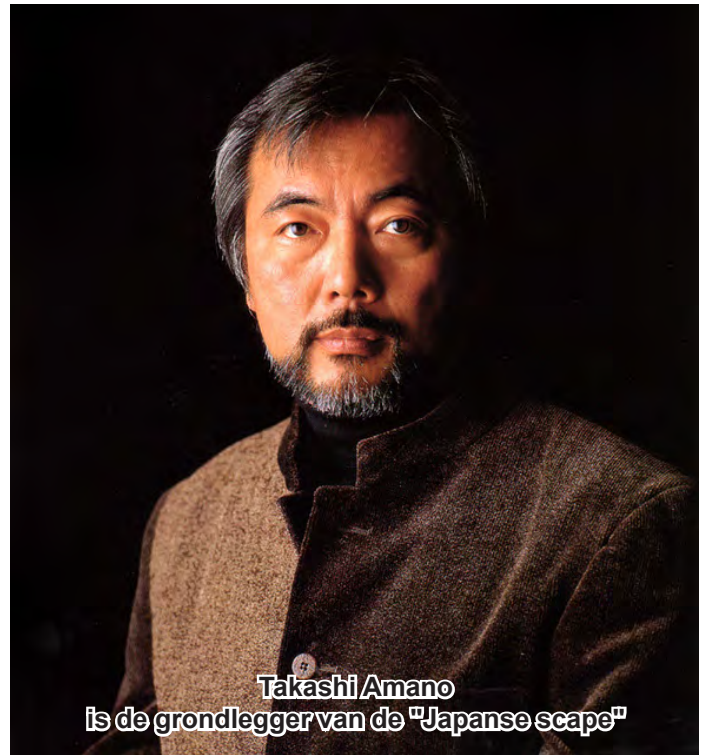
DESIGN EN STIJL!

Om door te dringen tot de design en stijl van een Japanse beplante aquarium, moet men de Japanse religie, samenleving en cultuur begrijpen. Je zou denken wat heeft dit met een beplante aquarium te maken, maar in Japan zijn deze drie begrippen het fundament van praktisch alles of het nu gaat om een zakendeal of een aquarium inrichten. Religie, samenleving en cultuur spelen hoe dan ook een rol.

Even een uitleg. De Japanse samenleving is verdeeld in ouderen (kohai) en jongeren (sempai). Dit komt terug in de aquascape. Zo zijn er enerzijds de dominerende planten, zoals de *Glossostigma* en de niet-dominerende planten, zoals de *Rotala* anderzijds. De niet-dominerende planten dienen als accent en worden buiten het centrum geplaatst.

Glossostigma elatanoides is een vrij uitgesproken dominerende plant (of plantjes) in de Japanse aquariuscultuur.

Japanse religie is een mix van Boeddhisme en Shintoïsme met invloeden van het Christendom. Veel aspecten van de religie, nl het Zen Boeddhisme zijn verwerkt in het aquarium bv. grote stenen dienen altijd onpaar gebruikt te worden 1, 3, 5 enz. Het nummer 4 brengt immers ongeluk in Japan omdat het Japanse woord voor vier (shi) hetzelfde woord is als voor de dood.

De Zen benadering heeft in feite vier esthetische regels:

1. Zelf referentie. Alleen rots verwijst naar zichzelf als er een moet worden geplaatst. Hier is geen plaats voor slangen, snoeren, lampen en plastic.
2. Stilte en leegte. De aquaria zijn volkomen stil en bevatten bijvoorbeeld enkel rotsblokken en stukken hout. Er is maar één soort vis of geleedpotige.
3. Asymmetrie en eenvoud. Een excentrisch geplaatst stuk rots of hout, de bodem een zandvlakte, één grote plant.
4. Intuïtie en toeval.

Natuuraquaria & Zen

Maar de Zen stijl van aquascaping kan niet geleerd worden. Men moet observeren en aan de hand daarvan opbouwen. Hoe kan men leren aquascapen zoals bijvoorbeeld Amano?

Men moet een groot gevoel voor de natuur hebben en vele jaren van mislukkingen. De boeken die als voorbeeld dienen hebben niets te maken met aquaria, maar met Japanse Bonsai, landschappen, rotstuinen, zandtuinen en minituinen in Japan. Als men aan Amano vraagt hoe hij zijn aquarium inricht, zegt hij: "De natuur als vanzelfsprekend nemen, een gave die men niet kan uitleggen in woorden". Dit is natuurlijk waar, maar zelfs Moeder Natuur heeft regels die gevolgd moeten worden. De Japanse cultuur, alsook de samenleving is gebouwd op regels en wetten. Niet alleen regels en wetten om het land te besturen,

maar vooral culturele wetten worden in Japan zeer nauw opgevolgd. Doet men dit niet, wordt men uitgesloten. Dit is waaruit de Japanners de discipline halen die nodig is om een aquarium te beplanten.

Een Japanner die een aquarium wilt beginnen, doet dit niet zomaar. Hij leest veel, want het aanbod aan boeken en tijdschriften in Japan is zeer groot. Hij gaat ook ten rade in een aquariumwinkel waar gespecialiseerd personeel werkt in tegenstelling tot het Westen waar dikwijls jonge mensen werken die niets afweten van de aquaristiek. De Japanners zijn zeer toegewijd aan de dingen die ze doen. Ze zullen dus niet gauw opgeven als een aquarium bijvoorbeeld overwoekerd is door algen.

In Japan is er een groot aanbod aan aquariumplanten ingevoerd uit Singapore en Europa. Patriottisch als ze zijn, kopen ze toch liever inheemse planten, zoals bijvoorbeeld *Blyxa japonica*, een soort gras. Er zijn nog meer inheemse planten zoals Japans haargras *Eleocharis* sp. Met zulke planten worden meestal Japanse natuur aquaria ingericht. > zie foto bovenaan.

Het is opvallend dat er veel minder soorten gebruikt wor-

den dan bij de Hollandse stijl. De planten worden in grote groepen geplaatst en komen overal terug. Als decoratiemateriaal wordt hout of steen gebruikt die vaak samensmelten met de planten.

De achterwand is meestal zichtbaar en niet begroeid. Vaak wordt er een hemelsblauw of zwart plastic folie tegenaan geplakt om extra diepte te creëren. Deze diepte staalt rust uit en de Japanners noemen het "Zen".

Zo'n aquarium beplanten lijkt in de praktijk zeer moeilijk te zijn, want er worden meestal laagblijvende planten gebruikt die extreem veel licht nodig hebben. Ook het regelmatig verversen van het water en het toedienden van CO₂ is noodzakelijk. Een aquariaan in hart en nieren creëert zijn eigen unieke stijl die vaak ligt tussen de Hollandse en Japanse natuurlijke stijl. Enerzijds de natuur zijn gang laten gaan en anderzijds wil het oog ook wat, immers het creëren van een design van planten en decoratiemateriaal.

Onder is een inrichting weergegeven van Oliver Knott, een Duitser die naam en faam heeft gemaakt met zijn eigen stijl van aquascaping

